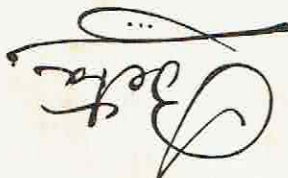

den eersten nekslag zult geven aan prijsverhooging, speculatie, gelegenheden, onzinnigheden; men ik overtuigd, dat U altijd door zult blijven verza- ring van zegels, getrouw zult voortgaan het vaandel van Philatelia hoog te houden, en goedkoop eene mooie collectie zult verkrijgen, waarin al de sporen van het «*aberratio mentis*» zullen ontbreken, welk ontbreken getuigenis zal allegen van Uwe voorzichtigheid en van Uwe wijsheid! Vooral bij ons geldt het: «*Geduld over- wint alles!*»

Tot Juli! Dan hoopt weder U te groeten

Uwe zorgende

H. 26 Mei 1896.

De Samenstelling van de Platen der Frankeerzegels

VAN

NEDERLAND EN ZIJNE KOLONIËN.

DOOR

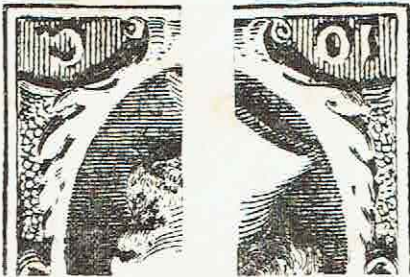
J. E. BOHLMEIJER.

Vervolg van blz. 19.

postwaarden, en betaalt nooit meer dan 50% boven de no- minale waarde, zoolang ze in koers zijn; zijn ze buiten koers, oefent U in geduld en voorzichtigheid! Laat U niet verblinden door *afwijkingen*, en U niet verleiden voor *typen*, hooger prijzen te betalen! *Zijt ge postzegelver- zamelaars, dwaalt niet af naar afstempelingen; met postzegelkonde hebben ze niets te doen. Wordt geen spe- cialist dan beperkt, b. v. alleen van eigen Vaderland, en verzamelt overigens de geheele wereld! Benadeelt Uwe ver- zameling niet door *tandelingen*, en weet dat ze in waar- heid waardeloos zijn; de meeste hebben niets met de *offi- ciële kennis te maken, en zijn opgedrongen door speculanten, door kwakzalvers, die voor goud uitkramen, wat klarer- goud is! Nemen alle gelegenheden uitgiften zonder kosten in Uwe collectie op; en koopt ze niet, opdat gij dat onnutte goed den groot mede helpt betimmeren! Weet bij wien, en hoe gij koopt, en betaalt! Uwe hartstocht als U zegels zett!**

Indien ge deze zoo terloops op 't papier geworpen raadgevingen in U opneemt, ben ik verzekerd dat U

is gekeerd. Rechts van het cijfer, dat nu links? beven is

kunt ge dan lezen «Post 1892 Segel», rechts van de C

«1891», daaronder in den hoek: «H. H. A.», daarnaast, «10 cent». Welk doel de gravuur, die vermoedelijk een Duitscher was, daarmee gehad heeft, is met zekerheid niet te zeggen; ik waag me dan ook niet er aan eene verklaring te geven, daar alle officiële gegevens ont- breken. Vreemd is het volstrekt niet, want ook ver- schillende oude zegels van Victoria, hebben geheime inschrijven in hunne versieringen. Het dient echter als bewijs, daar het bij de drie waarden van 1892 gevonden wordt, dat slechts een stempel voor het geheele stel is gebruikt. Na onderzoek kom ik tot het besluit dat er een cliché is gemaakt, voor het 10 cents zegel, en dat zelfde cliché heeft gediend voor de 5 en 13 cents, met verandering van het waardcijfer, dus onder de derde

L dat ons nu nagaan van iedere uitgifte, op welke van de drie genoemde wijzen de platen zijn samengesteld, waarop onze Frankeerzegels gedrukt zijn, tegelijk ont- vangen wij dan antwoord op de vraag: zijn er, en welke zijn de typen?

Die taak ware zeer eenvoudig, als ik uit officiële bronnen kon zeggen, zóó is het geschied, daarom vinden wij die resultaten; dit is de oorzaak, welke deze ge- volgen moet hebben. Doch het is juist omgekeerd. Er schiet niet anders over dan om uit de resultaten te komen tot de wijze, waarop zij zijn verkregen, uit de gevolgen de oorzaak vast te stellen.

1) **Uitgifte 1892.** Hoewel ik in 'talge- meen gene beschrijving van de Fran- keerzegels zal geven, wil ik U van deze uitgifte iets mededeelen, wat ik niet van algemene bekendheid acht, hoe- wel het met typen niets heeft uit te staan! In de lijstversiering boven het «cijfer» der waarde en boven de «C» is met een ver- grootglas iets te ontdekken, in den schijnbaar slechts geharceerden ondergrond. Dit is ook opgemerkt door den Heer J. A. Weesman, te Groningen, die bij zijn onderzoek tot een zelfde resultaat is gekomen.

1) Behalte de beide vergroothingen, die photo-chemigrafisch zijn vervaardigd, zijn de andere hier voorkomende afbeeldingen «antoty- pleen». Wij verwijzen U hieromtrent naar «*Blatkalend.*» (Redactie.)

2) Over dat «rechts» en «links», raadplege men «*Correspondentie.*» (Redactie.)

wijze van vervaardigen te rangschikken. Bezie goed bij het 10 cts zegel de arceering onder het cijfer »10" en onder de »C". Die arceering is geheel gelijkmatig, en duidt aan eene oorspronkelijke graveering. Vergelijk dan daarmede de beide andere zegels en ge zult het verschil bemerken. Vooral bij de 5 cents is het cijfer »5" er slecht ingebracht. Het moet een relief cijfer voorstellen met boven en rechts de licht-, links en beneden de schaduwzijde. Dit is goed waar te nemen bij de 10 en 15 cents, doch bij de 5 cents heeft het cijfer aan alle kanten schaduwlijnen.

Waarom ook de »C", bij de 5 en 15 cents gelijk, verschilt met die bij de 10 cents, kan ik me niet verklaren; wel moet daaruit opgemaakt worden dat, even als de waardecijfers, de »C" er later is ingebracht, zie ook de arceering in de »C". Overigens is noch bij de letters in het opschrift, noch in de teekening, bij de drie waarden de minste afwijking te bespeuren. Men moet daarom tot de conclusie komen, dat, als bij deze uitgifte typenverschillen zouden bestaan, deze gezocht zouden moeten worden in de waardecijfers; en ondanks de ijverigste nasporingen heeft men die tot op heden niet kunnen vinden. De eerste, van staal gemaakte platen, hebben dus voor alle latere drukken dienst kunnen doen. Hoe men ook over de uitvoering van onze frankeerzegels moge oordeelen, ik kan niet anders dan de eenvoudige en praktische wijze van vervaardiging roemen, die van meet af is toegepast. Alzoo:

1852: 5, 10 en 15 cents, 1 Type.

Uitgifte 1864. Hiervan valt het nog gemakkelijker te bewijzen, dat voor de drie waarden één stempel is vervaardigd, en wel die van de 10 cents.

Wederom is niet het minste verschil aan te wijzen in letters en teekening. De gelijke naar het midden toe-vloeiende arceering onder het cijfer »10", bij het 10 cent zegel, is bij de 5 en 15 cents, achter het waarde-cijfer onderbroken. 't Is net of die cijfers in een vierkant staan, aldus: **5** **15**, veroorzaakt door het latere inbrengen van die cijfers, en het bijwerken van de beschadigde arceering. De korte levensduur van deze uitgifte, die waarschijnlijk maar één druk heeft beleefd, maakte allerminst het samenstellen van een nieuwe plaat noodig. Wij boeken daarom:

1864: 5, 10 en 15 cents, 1 Type.

Uitgifte 1867. Bij de 6 waarden van deze serie wijs ik op de volgende overeenkomst bij alle zegels. De in het »Standaardwerk" genoemde sierlijst tusschen den dubbelen cirkelrand om de beeltenis, bestaat uit 36 ellipsen. Trekt men een lijn waterpas van den neus naar den rand, dan gaat die lijn juist tusschen 2 ellipsen, die langwerpiger van vorm zijn, dan die in het midden aan den bovenkant. De eigenaardige vorm van de letters »D" en »R" in »NEDERLAND" en de »T" van »CENT", vormen uitnemende punten van overeenkomst. Gij kunt ze vinden bij alle zegels van iedere waarde. Het zijn voldoende bewijzen om aan te nemen, dat er voor alle

waarden slechts één stempel is gebruikt. Maar wat ik kon zeggen bij de 2 vorige emissieën, nl. dat in het oorspronkelijk cliché een waarde-cijfer is gebracht, kan ik niet bewijzen bij deze uitgifte. Op het veld vóór »CENT" is plaats gegeven voor de inlassching van 2 cijfers, waarom bij het 5 cts. zegel de ruimte om de »5", zooveel grooter is dan bij de andere waarden, die door twee cijfers moeten worden aangeduid.

In de teekening zijn tot dusver gene verschillen noch typen gevonden, en zullen m. i. ook nooit gevonden worden. Dat er in het waardecijfer typen te vinden zijn, is U reeds duidelijk gemaakt in de artikelen van de H. H. Becking en Mijer in N°. 5 en 7 van den vorigen jaargang. Meer verschillen heb ik niet kunnen vinden, en verwijs U daarom naar de resultaten van hun onderzoek.

Bij de beschrijving van de 3e wijze van postzegelvervaardiging, wees ik U op de mogelijkheid, dat er alleen typenverschillen kunnen bestaan in het cijfer der waarde. Het veelvuldig gebruik van eene plaat, kan het noodzakelijk maken, dat eene nieuwe plaat moet worden saamgesteld. Dit is ook bij deze uitgifte de oorzaak der typen in de waardecijfers, doordien bij de nieuwe plaat een ander cijfertype is ingebracht dan bij de eerste. Dat bij de 25 en 50 cts waarden geen typen in de cijfers gevonden zijn, kan tweërlei reden hebben: of in het oorspronkelijk cliché is één van deze waarde dadelijk ingebracht, gelijk als bij de twee eerste uitgiften van de 10 cents, of het veel minder verbruik van deze waarden dan van de lagere, maakte geen of weinig herdrukken noodzakelijk. De perforatie van de 50 cents is voor mij een bewijs dat de oorspronkelijk gemaakte voorraad, dus de eerste uitgave, is strekkende gebleven tot de volgende uitgifte. Wij noteeren:

1867: 5, 10, 15 en 20 cents, 2 typen;
25 en 50 cent, 1 type.

Alvorens van deze uitgifte afscheid te nemen, moet ik u nog op iets wijzen, wat vooral bij deze en volgende emissieën kan voorkomen. Er zijn exemplaren te vinden die, wat de teekening betreft, bijna een millimeter langer of breder zijn, waardoor men geneigd is te denken aan meer dan één type. Dat komt daarvan, dat het papier voor het bedrukken wordt nat gemaakt. Het eene blad papier is lossen van vezel of dunner dan het andere, soms ook is het eene blad papier sterker gelijmd dan het andere. Daardoor neemt het eene blad meer water op dan het andere, en zet daardoor meer uit. Door onbekende oorzaak krimpt het papier bij het drogen niet gelijkmatig in, en zóó kan een postzegel merkbaar langer of breder zijn.

Uitgifte 1869. Van de eerste serie frankeerzegels voor drukwerken valt niet meer te zeggen dan van de vorige uitgifte. Eerst verschenen de 1 en 2 cents zegels, waarvoor wederom één stempel is gebruikt. Dat zelfde cliché deed dienst voor de $\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{2}$ en $2\frac{1}{2}$ cts waarden die daar nakwamen. Typenverschillen zouden dus alleen de waardecijfers kunnen leveren, die er later zijn ingebracht; tot dusver heb ik ze niet kunnen vinden. **1869—71.** $\frac{1}{2}$, 1 (zwart), 1 (groen), $1\frac{1}{2}$, 2 en $2\frac{1}{2}$ c., 1 type.
(Wordt vervolgd.)

geschieden. Van af 1 Maart zullen ze met een 5 stralige ster doorslagen worden, zoodat ze een stervormig gat verkrijgen; dus als in Spanje en Portugal de telegraafzegels.

De zegels die hier voor telegrammen worden gebruikt, dezelfde als voor brieven, komen niet in handen van het publiek. Na verloop van den vastgestelden termijn, worden zij met de telegrammen verbrand.

Dat een stijging van prijzen het gevolg van dezen maatregel is, behoeft ik mijnen lezers niet uiteen te zetten; intusschen wijs ik erop, dat de duurste altijd zullen zijn en blijven de 3, 4, 6 d. 1/, 2/6, 5/ en 10/.

Oranje-Vrijstaat. — Door onzen vriend Booleman wordt ons verder nog bericht:

Daar mij onlangs werd medegedeeld, dat hier nieuwe uitgaven zullen verschijnen, zoo heb ik mij tot de bevoegde personen om inlichtingen gewend, en ontving ten antwoord dat nog in voorraad waren, op **1 Maart 1896**, de volgende hoeveelheden zegels:

½ d.	1436 vellen à 240 =	344.640 stuks.	
1 d.	7452 » » 240 =	1.788.480 »	nieuwe kleur.
2 d.	5728 » » 240 =	1.374.720 »	
2½ d.	243 » » 240 =	58.320 »	
3 d.	8018 » » 240 =	1.924.320 »	
4 d.	497 » » 240 =	119.280 »	
6 d.	1511 » » 240 =	362.640 »	
1/-	1644 » » 240 =	394.560 »	
5/-	1012 » » 240 =	242.880 »	

Uit bovenstaanden staat zou men zeker opmaken, dat van het minste aantal het meest gebruikt wordt. Dit nu is hier niet het geval. De kleinste hoeveelheid is van de 2½ d., en in eene bijzondere mededeeling wordt mij gezegd, dat van deze lage waarde zeer weinig wordt gebruikt. Men is voornemens een definitief 2½ d. zegel te laten drukken, doch met het oog op de verandering van kleur, zal men eerst wat oude zegels opruimen, en daarom binnen kort nog 500 vellen = 120.000

stuks 3 d. overdrukken met 2½ d. Dit is ten minste mijne opinie, omdat van 3 d. het meest in voorraad is, en het voor de hand ligt, dat deze hoeveelheid moet verminderen door overdruk. Dit zegel schijnt speciaal voor overdruk gemaakt. Zooals we weten is de 3 d. de ver-tegenwoordigster voor de reeds buiten koers zijnde 2 d. en 1 d., en kan misschien daarvoor nog wel eens dienst doen, bij onverhoopt geval. Toch is die 3 d. weinig als 3 d. gebruikt en zeldzaam; maar welke de zeldzaamste van de oorspronkelijke zegels zijn, dat zijn de 4 d. Die 4 d. van den Vrijstaat wordt zeer weinig, en nog minder dan de 3 d. gebruikt. De catalogusprijs is bespottelijk, die van St. Gibbons althans. Er zijn handelaren, die gaarne alle 4 d. voor den daar genoteerden prijs koopen, maar ze kunnen ze niet krijgen. Meer van die prijzen. Daar hebt ge de 1 op de 4, St. Gibbons N°. 26. Hij kost daar 1 penny. Och, ziet U ze allemaal voor mij te krijgen. En biedt dan 10, 20, 30, 40, 50 % meer, toe! En als ge ze hebt, stuur ze mij. Ik kan ze hier voor U aan de firma verkoopen met 100 % voor U als aandeel! Is dit niet royaal? Ge ziet wat catalogussen waard zijn. Ook van die 4 is het aantal betrekkelijk gering, en toch bewijst dat aantal *niet* het groote gebruik, integendeel het *kleine* gebruik, in dit geval, dat men er van maakt. De 3 en 4 zijn de beste zegels onder de 3 hoogwaardigen. De 5/ is erg zeldzaam. Dit zegel dient bijna uitsluitend voor verzamelaars- en handelaarsaanvragen. Deze koopen ze langzamerhand op, en zullen dit zaakje later wel opknappen. Ik ben wel bereid U er aan te helpen en ze tot 4 maanden na dato, (na dien tijd durf ik voor niets instaan;) aan U te adresseeren (natuurlijk in aangeteekenden brief,) tegen f 4.25. Voor grootere hoeveelheid kan ik den prijs wel verminderen. Het is Uw eigen belang, dat ik hierbij mede op 't oog heb, en ge zult er later nog wel eens over denken, dat mijne inzichten in die Oranje-Vrijstaatzegels niet zoo slecht, mijn raad zeer goed waren.

De Samenstelling van de Platen der Frankeerzegels

VAN

NEDERLAND EN ZIJNE KOLONIËN.

DOOR

J. E. BOHLMMEIJER.

Allerwegen openbaart zich het verschijnsel, dat met de gestadige vergrooing van het terrein door de voorwerpen van onze liefhebberij ingenomen, de wensch gelijken tred houdt, die voorwerpen beter te leeren kennen en te ontleden. Schijnbaar tegenstrijdig, wordt men er meer door bemoedigd dan ontmoedigd. De uitbreiding van 't geheel, de schier dagelijksche tocneming in aantal, doen de verzamelaars wel terugtrekken, tot één of meer gedeelten van het terrein, doch te gelijk wordt de wil gestaald om alles, wat zich in dat kleiner bestek bevindt, te bestudeeren, zoodat niets verborgen blijft, wat ontdekt kan worden.

Beluistert men de stemmen uit de kringen der verzamelaars van Noord tot Zuid, van Oost tot West, dan verneemt ge één wensch: hetgeen in eigen omgeving te vinden is tot in de kleinste bijzonderheden te leeren kennen en bijeen te brengen, één luiden, tot studie aanmoedigenden roep, die de zwakke kreet van den mismoedig geworden algemeenen verzamelaar, "het is niet meer bij te houden!" geheel overstemt.

Vinden wij voor het aangevoerde niet overvloedig veel bewijzen op eigen bodem? Wij hebben slechts de Nederlandse Vereeniging en dit, haar orgaan, tot voorbeeld te stellen, om alle tegenwerpingen uit de hand te nemen.

Het is echter ook noodig, voor overdrijving op zijn hoede te zijn, te beletten dat ziekelijke verschijnselen voortwoekeren, dat men niet tot uitersten komt, en iets noemt wat niets is.

Ik vrees dat uwe verwachting wat te gespannen is, dat de oogst u zal tegenvallen, wanneer ik zal trachten antwoord te geven op de vraag: »zijn er, en welke zijn de typen bij de in het opschrift genoemde frankeerzegels»? Geen brevet ken ik mij zelf toe, dat dit mijn antwoord, *het antwoord* is, maar een antwoord, dat ik gaarne zal aanvullen met uwe ontdekkingen.

Wat zijn typen? Om u duidelijk te maken, wat in 't algemeen daaronder verstaan wordt, moeten wij teruggaan tot de platen, waarop de zegels gedrukt zijn, en nagaan hoe deze zijn vervaardigd of samengesteld.

Slechts weinig zegels zijn verkregen op de wijze van de eerste van Moldavië, n. l. door middel van eenen handstempel. Het zou ook niet te doen zijn, bij gedwongen frankeering en toenemend verbruik, op die wijze genoegzamen voorraad te houden. Van den beginne af was men daarom er op bedacht een aantal tegelijk te drukken, 't geen ook minder kostbaar was. Zulks kon op meer dan ééne wijze geschieden.

1°. Naar eene vastgestelde teekening wordt den vervaardiger opgedragen, te graveeren in steen of metaal, of te snijden in hout, een zeker aantal stempels. Is hij daarmee gereed, dan is het resultaat dat de stempels wel op elkander gelijken, doch er geen twee gevonden worden, die onderling in alles gelijk zijn. De afdruk kan bewijzen, dat er dan zoovele verscheidenheden of *typen* onder zijn, als er stempels op de plaat voorkomen. De verschillen zijn merkbaar genoeg, om uit gebruikte zegels een compleete plaat saâm te brengen. Laat mij uit ieder werelddeel een voorbeeld noemen.

Bij de zegels van Zwitserland 1850, op deze manier vervaardigd, zijn 40 typen te vinden; bij de 1^e uitgifte der Philippijnsche Eilanden, 40 typen; Mauritius 1859 met 12 typen; Nevis 1861 met 12 typen, en bij de zegels van N. Z. Wales van 1850—53 van 12 tot 50 typen. Het blijkbaar onmogelijke, op deze wijze twee geheel gelijke zegels te vervaardigen, is ook de oorzaak dat de best geslaagde vervalschingen of namaken, immer zullen ontdekt worden. Indien de oorspronkelijke plaat door het gebruik gesleten is, en verscherpt moet worden, de geringste verandering in teekening daardoor veroorzaakt, zal een ander type scheppen, die den afdruk u vertoont; de zegels van Mauritius 1848 en N. Z. Wales 1849 leveren o. a. hiervan een sterk sprekend bewijs.

De 2e methode om zegels te verkrijgen is door gewonen boekdruk. De zetter neemt zich voor, een zeker getal gelijke zegels in ééne vorm te brengen. De afdrukken vertellen hoeveel variaties, of *typen*, men dan vinden kan. Bij de een zijn de letters dichter bij elkaar dan bij de ander, de rand door stukjes verkregen, sluit bij de een beter dan bij de ander; hier is een punt weggelaten, daar verkeerd geplaatst; is zijn letterkast niet

toereikend, dan neemt hij een ander type van letter, maakt een zetfout, enz. Voorbeelden daarvan kunt ge vinden bij Nederlandsch Indië: Te betalen . . . koper en . . . duiten; Britsch Guyana: 1862, Hawai: 1859, enz.

Dezelfde oorzaken en gevolgen neemt ge waar bij het brengen van opdrukken op bestaande zegels, waarvan legio voorbeelden te noemen zijn bij de zegels der Staten op Malakka, bij die van den Oranje-Vrijstaat, en om dicht bij huis te blijven, bij onze laatste gemelde opdrukken van Curaçao

De 3e wijze is de eenvoudigste en goedkoopste. Er wordt één cliché gemaakt, op de een of andere wijze, en dit cliché op eene plaat vermenigvuldigd (reproductie). Indien voor iedere waarde een cliché wordt gemaakt, dan moeten alle afdrukken één type te zien geven, zooals bij de eerste uitgiften van Barbados, Trinidad en St. Lucia, waarop geen waarde is aangegeven, en alleen de kleur, waarin het zegel werd afgedrukt, de waarde bepaalde. Maar moet het waarde-cijfer er later worden ingebracht, dan kan het gebeuren dat, na afslijting van de plaat, eene nieuwe moet worden samengesteld. Het oorspronkelijke cliché, dat niets heeft geleden, doet weer dienst, maar het cijfer, dat er dan wordt ingebracht verschilt in vorm of stand van de eerste plaat, en zóó kan er een ander *type* ontstaan, maar alleen in het *cijfer*.

Kleine, in oorsprong nietige oorzaken, kunnen bij het afdrukken eigenaardige gevolgen hebben. Een krasje op de plaat, waardoor een letter verminkt, een schrapje, dat, de teekening beschadigt, zelfs een vastgeraakt stofje, zal, al naarmate de plaats waar het vastgeraakt is, op den afdruk een meer of minder opmerkelijke afwijking aantonen, die op al de bladen van den zelfden druk, weer te vinden is. Sommige reproducties hebben geleden onder het gebruik, en geven eindelijk een slechten afdruk. Bij het hier genoemde, denk ik aan de gespletten T bij Nederland 1872; de gebroken C bij de 12½ cent van Nederlandsch Indië; de in Maart gemelde 20 cents van Indië, waarop ge leest: »INDIF»; het zoogenaamde 5^e en 6^e type bij onze portzegels, enz. Dit zijn allemaal aardigheden, laat ons zeggen *curiositeiten*, die niet misplaatst zijn in eene speciale collectie, maar die, m. i., nimmer als »*typen*» mogen aangemerkt worden. Ik klap wel uit de school, als ik u mededeel dat een der samenstellers van het »Standaardwerk» indertijd zijn voornemen te kennen gaf, sommige dier aardigheden, bij onze postwaarden gevonden, te doen photographeeren en daarvan een plaat te laten maken; maar dat zal mij niet kwalijk genomen worden in dit geval. . . . Toen een volgende maal een ander, een boek vol van deze zegels meebracht, kwam men tot de conclusie, dat een onberispelijke afdruk eigenlijk even zeldzaam te vinden was, als al die aardigheden, waarom men dadelijk het plan van photographische wedergave liet varen.

(Wordt vervolgd.)

scheidsgerecht te zijn in alle groote en moeielijke quaestien, enz., is even mooi en doorvoerbaar als de middelen goed gekozen en de kosten gering. Toch vrees ik! In die Statuten zie ik enkele punten, die, naarmate meer aan de eene, minder aan de andere zijde wordt geholpen, aanleiding tot verstrooiing of, ... tot niet-bereiking van het doel zullen worden. Zoo niet allen meêdoen, is 't half werk; en dat *allen* meêgaan, neen! dat geloof ik nooit. Intusschen wensch ik van harte succès den samenstellers dezer Statuten, waarop ik, zoodra ik iets meer weet, zal terugkomen.

Gaarne zou ik U nog veel onthullen, ook een blik doen slaan in de gezichtspunten van het verzamelen, en de daaruit voortgesproten twistvragen, de zonderlinge wijzigingen van eerst uitgesprokene »overtuiging».

die langzamerhand naar »*meeningsuiting*» oversloeg, maar... ik heb geen tijd. Ik moet uit de stad voor 'n heel poosje, en breek m'n weinig omvattend nieuws af met U mijne beste zomerwenschen in Uwe vacantiédagen en veel genoegen op de Haagsche Tentoonstelling toe te roepen.

Uwe

H 25 Juni, 1896.

Beta

De Samenstelling van de Platen der Frankeerzegels

VAN

NEDERLAND EN ZIJNE KOLONIËN.

DOOR

J. E. BOHLMEIJER.

Vervolg van blz 47.

Genaderd tot de **uitgifte 1872**, met de waarden 5, 10, 15, 20, 25 en 50 cent, zal ik tegelijk behandelen de later in 't zelfde type uitgekomen zegels van **1875**: 12½ ct. en van **1888**: 7½, 22½ ct en 1 gld. Van één stempel heeft men voor *iedere waarde* een cliché gemaakt, en op de daarvoor bestemde plaats de waarde ingevuld. In de teekening is niet het geringste verschil te ontdekken. Alleen in het woord »CENT», dat bij de 7½, 10, 12½, 15, 20, 25 en 50 cent gelijk, bij de 5 cent breeder en bij de 22½ cent aanmerkelijk smaller is. Er is dus rekening gehouden met de breedte der waardecijfers, en ziet men bij deze uitgifte niet, wat men waarneemt bij de 5 cent van 1867, een ongelijkmatige verdeeling van de ruimte op het veld.

Doordien men een stempel voor iedere waarde bezat, die tot een getal van 200 op één plaat vermenigvuldigd werd, zijn bij de vele herdrukken in het bijna twintigjarig tijdperk van hun bestaan, genoeg kleurenuances en perforatieverschillen aan te wijzen, maar geen enkel typeverschil, in teekening noch cijfers. Het cliché voor de zegels van 1 gld. is evenzoo gemaakt van den eersten stempel met invulling van de waarde.

Het frankeerzegel van 2 gld. 50 c. is geheel afwijkend van vorm. Goed beschouwd is de afwijking alleen te vinden in de teekening om de beeltenis. De stempel der beeltenis van de lagere waarden heeft gediend voor deze hoogste waarde. Het is bijna zeker dat het bij één druk van dit frankeerzegel is gebleven. We boeken dus:

1872: 5, 10, 15, 20, 25, 50 ct. en 2 gld. 50 }
 1875: 12½ ct. } 1 type.
 1888: 7½, 22½ ct. en 1 gld.

Van de tot nu toe gevolgde eenvoudige en praktische methode, van éenen stempel zóó veel waarden te kunnen drukken als gewenscht werd, week men schijnbaar, bij de frankeerzegels voor drukwerken, **uitgifte 1876**, af. Voor de ½, 1, 2 en 2½ ct., heeft men nu, voor elke waarde, gedeeltelijk, een afzonderlijken stempel gemaakt. Bij nauwkeurige beschouwing van deze zegels, komt men tot dit besluit. Men bemerkt dan dat alleen van het geraamte der vier zegels één stempel werd gemaakt, en dat de cijfers erin later werden bijgeteekend. De zegels hebben de volgende overeenkomst: de slingerrand tusschen de cirkels om het groote waardecijfer bestaat uit 16 slingers; de letters van »NEDERLAND» en »CENT» hebben éenzelfden vorm en zijn van gelijke afmeting; de kranen om de kleinere cijfers in de vier hoeken zijn volkomen gelijk; het aantal hokjes in den ondergrond, waarin de kleinste cijfers staan, is evengroot, en de hokjes hebben denzelfden vorm. Daarom staat het voor mij vast, dat men van **één** stempel *zonder enig cijfer*, vier clichés heeft gemaakt, en daarin later gebracht: groote, kleinere en kleinste waardecijfers. Overigens valt hier niets meer bij op te merken en blijft het:

1876: ½, 1, 2 en 2½ ct. — 1 Type.

Bij Nederland komen ten slotte aan de beurt de frankeerzegels met de beeltenis der Koningin. Het enige verschil tusschen deze zegels en die van 1872 is de beeltenis. Men is eenvoudig heengegaan en heeft een nieuwen stempel gemaakt van het middenstuk; de beeltenis der Koningin werd in de plaats gesteld van die des Konings. Gij zult u zeker allen wel herinneren, het afkeurend oordeel door het

ten einde de talloze dwaasheden, ook door velen Uwer begaan, door Uw goed geloof in de betrouwbaarheid der opgaven, aan U bloot te leggen, en Uw al te groot vertrouwen in **veilingen** wat in te binden.

De Heer Hoffmann, afgaande op de hooge prijzen, die in Engeland op *alle* aucties worden betaald, volgens de openbaar gemaakte veilinglijsten, zond aan de bekende firma Puttick & Simpson, eene zending die, volgens Senf 1895, na eene rijkelijke korting voor mogelijke fouten, de som bedroeg van **2771** francs. Deze zending *moest* veel meer opbrengen, omdat op de veilingen gewoonlijk de prijzen van Stanley Gibbons, en niet zelden daarboven, besteed werden, altijd... naar de veilinglijsten. Hij dacht dus minstens **f1300** in de ballen van zijn hand te krijgen. En wat bracht de veiling op? Sidder niet, lezer! *Die hoog betalende, postzegelkoopende Engelsche verzamelaars kochten hem stuks-gewijze de collectie in veiling af voor 750 fres. of f 350.—!* De volgende prijzen werden besteed voor sommige zegels:

Zegel.	Toestand.	Senf.	Verkocht.
Bremen, 1861, 10 gr., doorst., gebr.	<i>scheurte</i> ,	M. 60.—	PSa. 0.10 0
Engeland, 1854, 2 p., gr. Kr., get. 14; 50 st.	<i>prachtig</i> ,	> 25.—	> 0. 6. 0
" 1854, 2 p., kl. Kr., get. 16; 12 st.	<i>prachtig</i> ,	> 36.—	> 0.10 0
Oldenburg, 1859, 3 Gr., Kr.	} <i>kort, maar</i>	} 60.—	} 0.16.0
" 1861, 2 Gr., Kr.			
Ceylon, 1857, 1 sh. 9 p., groen,	<i>pr. m. gom</i> ,	> 90.—	> 2. 2. 0
Mauritius, 1848, 2 p., pl. II.	} <i>uiterst</i>	} > 100.—	} > 1.15.0
" 1848, 2 p., pl. II.			
" 1858, four pence.	<i>prachtig</i> ,	> 100.—	> 2. 7. 0
Tasmania, 1854, 4 p., paar.	<i>zeer schoon</i> ,	> 150.—	> 1. 5. 0
Natal, 1857, 1 p., bruin, gebr.	<i>best</i> ,	> 60.—	> 1. 6. 0
Canada, 1868, 3 c., geribd papier,	<i>extra fijn</i> ,	> 16.—	> 0. 7. 0
N-Schotl. 1 sh. violet op briefst. licht gest.	<i>gewouwen</i> ,	> 400.—	> 2. 7. 0
Bahamas, 1859, 1 p., ongebr.	<i>met gom</i> ,	> 40.—	> 0.13.0
Trinidad, 1858, 6 p., grijs, lithographie,	<i>zeer schoon</i> ,	> 65.—	> 0. 9. 0
Mexico, Senf 33,	<i>extra fijn</i> ,	> 100.—	> 0.14.0
" 6 Guadalajara,	<i>extra fijn</i> ,	> 228.—	> 1.14.0

Een ander staaltje werd op een onzer Nederlandsche veilingen aan een der Leden onzer Vereeniging geleverd. Bedoelde persoon zond een partijtje zegels, *niet gelimiteerd*, in. Een dezer zegels, een oude Philippijn, die de Heer R. hem wilde afkopen voor **acht** gulden, wilde z'n vriend, de verkooper, hem niet afstaan, omdat *tien* gulden zóó laag was, dat *afdingen*" niet te paskwam. Dit stuk bracht ter veiling op... **een heele gulden!**

Weet echter, dat de slimme catalogusmaker niet *deze* prijzen als maatstaf neemt, maar wel die, welke voortkomen door opjaging van den voor zich zelf weder inkoopenden *»verkooper»!*

U ziet dus hieruit wat U op die lijsten, op die marktwaarde, op die handelaren en op die catalogussen aankunt. Bedrog en anders niet! En al zijn nu die Heeren ook boos op me, (de waarheid wil niet gezegd, de waarheid kan niet gehoord, de waarheid wordt niet begrepen, de waarheid vindt geen herberg!) toch is 't waar, en toch zullen de oogen der verzamelaars open gaan, al blijven ze op sommige punten gesloten, en toch zal ik blijven spreken, zoolang de Hoofdredacteur mij het onpartijdig Overzicht der persorganen, benevens mijn oordeel in de algemeene twistvragen, *ten bate van de verzamelaars*, blijft opdragen!

Mijne lezers begrijpen wél mijne bedoeling. Ik ver-

oordeel niet *den auctonnaris*, ik vonnis niet *de veiling*, ik voor geen strijd tegen *den handelaar*, neen! ik put slechts uit verschillende bronnen om U tegen schade te vrijwaren, om U te doen vatten dat Uw goed vertrouwen U parten speelt, Uw goed geloof een dwaalleer is. Ik wil alleenlijk raden dat *de verkooper*, wil hij aan derden den verkoop overlaten, vooraf zijne zegels *limiteert*, dat *de koper* niet afga op catalogus of veilinglijst, maar *een prijs aangeeft*, die hij *billijk oordeelt*. Ook geloove de *»koper»* niet, dat de auctonnaris specialiteit in zegels is. Op de meeste veilingen komen veelvuldige falscha voor. Op een der laatste veilingen in Nederland werden prachtstukken op geheelen brief van den Kerkelijken Staat, Sardinië, Napels, Sicilië, enz. gekocht, *allen prachtig vervalscht*. De tusschenpersoon was een handelaar. Deze werd misleid, hij was geen kenner van die zegels; de verkooper heeft ze als *echt* gekocht, en *was* misleid; de koper *is* misleid! Wie zal nu boeten? De schuld van die groote quantiteit vervalschingen, aanwezig in Nederland, draagt grootendeels de verzamelaar, die niet van eigen, soliedien landgenoot, maar van uit den vreemde zijne zegels aanbiedt, en aldus bedrogen wordt en later dupes maakt; de *»ruilende»* liefhebbers zijn wellicht nog meer schuldig. Gewoonlijk onkundig ruilen ze *echt* tegen *valseh*, en zijn verheugd zoo goed geruild te hebben!

Bedriegen veilingen U, handelaren pakken U evenzeer in Uw beurs aan, waarom ook op velen hunner dient gelet. Leest U *»Monthly Journal»*, dan vindt ge daarin 't reisverhaal van Vriend Phillips, het hoofd der firma Stanley Gibbons, en bemerkt in zijn verhaal, als hij te Helsingfors is, dat hij **»driemaal den Senfprijs betaalt voor eenige ongebruikte Finnen.»** Hij koopt eenige dingskes voor 2000 Mark, *»waarop, zoo vervolgt hij, »ik niet denk veel te zullen verliezen!!!»* — Verder vindt U onder Scandinavië dat bij menige ongekende variëteit heeft gezien, tot nog toe onbekend. *»Velen dezer, zegt hij, zal ik in de eerstvolgende uitgave van mijnen catalogus noteeren, de anderen zal ik bewaren tot ik genoegzamen voorraad ervan in magazijn heb!!!»* — Begrijpt U wat hij wil? Zijn doel is erg leuk, erg winstgevend en... erg betreurenswaardig! De verzamelaar, U! is speelbal geworden in de hand der speculanten. Waar is het einde?

»Der Philatelistentag» is afgelopen. Vrolijk en zonnig was 't weder! Hoe was de uitslag? Van verschillende kanten hoorde ik uitroepen als: *»Wij hebben pret gehad! Heerlijke tocht! Fräulein Lehmann...! Frau Larisch! Calman! Schuli! 500 Mark in den Rijn! Champagne! Drachenfelsen! Ens., enz.»* Maar... 't zakelijke weet ik nog niet. Toch werd mij overhandigd eene circulaire, betreffende een **Bond van alle Deutsche en Oostenrijksche Vereenigingen**. Zal die in werking treden? Is die Bond gevormd geworden? Het doel is zoo grootsch, zoo schoon, kan, uitgevoerd, zooveel opheffen, zooveel uitrichten, dat ik bijna aan de verwezenlijking twijfel. Onmogelijk? Neen! Het doel, het hoofddoel, de moeielijke strijd van den enkele, door één voor allen, te doen voeren, vervalschers en onsoliede personen te vervolgen, bedriegers te ontmaskeren en te doen straffen,

publiek geveld, over de eerst uitgegeven zegels. Er schijnt naar geluisterd. De eerstvolgende druk was verbeterd. De lichtvlakten in de beeltenis kwamen bij den nieuwen druk scherper uit, de overgangen van licht en schaduw, vooral in het haar, waren vloeiender, de ondergrond binnen den cirkel, achter het hoofd, werd lichter, het beeld kreeg daardoor meer relief. (Gaarne had ik hier voor u het verschil tusschen beide drukken, door autotypische voorstelling duidelijk gemaakt, maar deskundigen beweerden, dat het verschil niet kan uitkomen). Die verbeterde druk ging gepaard met geringe kleurwijziging, d. w. z. de kleuren bleven blauw, rood, groen, enz., maar het werden andere nuancen. Men zou ze zelfs zeer goed tot een geheel nieuwe uitgifte kunnen rekenen. Doch ik acht het niet doenlijk aan al die kleur-

afwijkingen een naam te geven; spreek daarom liever van verschil in typen en noteer:

1891-93: 5, 7 $\frac{1}{2}$, 10, 12 $\frac{1}{2}$, 15, 20, 22 $\frac{1}{2}$, 25 en 50 c. 2 typen

1 gld. en 2 gld. 50. — 1 type.

Zooals ik u vooraf zeide, de oogst in typen is niet groot. Indien hetzelfde onderzoek meerdere resultaten had gegeven, dan was de moeite beter beloond. Toch kan de wetenschap, hoe de platen zijn saamgesteld, voor u vruchten afwerpen. Ik meen duidelijk te hebben aangetoond, waarin ge *niets* zult vinden, dus daarin ook niet behoeft te zoeken. Ik hoop nu een poosje rust van dezen »arbeid» te nemen, alvorens met Nederlandsch-Indië aan te vangen.

(Wordt vervolgd).

JAPAN

DOOR

Jhr. C. Ph. L. van Kinschot.

Nadruk verboden zonder machtiging van den schrijver.

Vervolg van blz. 50.

a. Postzegels.

Eene uitvoerige beschrijving van de afzonderlijke zegels kan, dunkt me, wel achterwege blijven. Men zie daartoe voor de 1 Sen, blz. 166, voor de 4 Sen, blz. 168. Omtrent kleur, tanding en papier, wijd ik bij elke waarde afzonderlijk uit, om de gevolgte methode getrouw te blijven.

1 Sen, bruin, einde April 1875,

19 × 22 $\frac{1}{2}$ mM., I plaat. — De kleur is, voor zoover ik kan nagaan, onveranderlijk dezelfde. Het papier behoort tot het inlandsche, is dus niet gebleekt. Ik trof de tandingen 11 en 11 $\frac{1}{2}$ aan, terwijl mij verzekerd wordt dat ook de

tanding 12 $\frac{1}{2}$, bestaat, wat wel mogelijk is, omdat ook de 4 in die tanding voorkomt, maar door mij toch betwijfeld wordt, omdat de 3^e of nieuwe plaat van de 4 Sen, later vervaardigd werd, en waarschijnlijk toen van de oude 1 Sen-platen geene zegels meer werden afgedrukt. 't Overige als op blz. 166 omschreven. Zie ook onder: **4 Sen.**

4 Sen, blauwgroen, Mei 1875,

19 × 22 $\frac{1}{2}$ mM., platen: II oude,

I nieuwe. — De kleur is tennaastenbij

gelijk aan die met contröleteekens.

Het papier is gelijk aan dat van de

1 Sen, waarom het niet *onmogelijk* is,

dat de 1 Sen ook getand 12 $\frac{1}{2}$ voor-

komt, daar alle drie platen hetzelfde papier te zien

geven, en alhoewel van de 1 Sen minder schijnt afge-

drukt, dan naar de tegenwoordige evenredigheden vermoed wordt, het toch zeer goed kan, dat men tegelijk

met de 4^e plaat der 4 Sen-waarde ook nog van de 1 Sen

afdrukken maakte, en toen sommigen hier 1 Senwaarden 12 $\frac{1}{2}$ getand werden. Het is echter eene quaestie, m. i., van het allerminste belang, eene quaestie die niet in 't minst *de Wetenschap* dient.

Nu krijgen we de nieuwe teekening, in bijna onveranderd type.

1 Sen, bruin, Augustus (?) 1875,

19 × 22 $\frac{1}{2}$ mM., I plaat. — De kleur

is nu 'ns wat meer, dan wêer wat

minder zuiver bruin. Het inlandsch

boomwollenpapier heeft weder gediend.

De tanding varieert nog al. Men telt

exemplaren getand 9, 9 × 11, 10, 11,

11 $\frac{1}{2}$, 12 $\frac{1}{2}$ en 13; de meest geregelde zijn 11 $\frac{1}{2}$ en 12 $\frac{1}{2}$;

dikwerf is de tanding zeer slecht. De teekening zou

volkomen gelijk zijn aan de eerste, zoo de graveur de

zich onderaan kruisende takken niet voorzien had van

een strik, wat tot de sierlijkheid wel wat bijdraagt. Het

aantal zegels op eene plaat is nog altijd 40, welke altijd

kleine verschillen onderling aantoonen. Dit zegel be-

hoort bepaaldelijk onder de meer zeldzamere gerang-

schikt. Er zijn waarschijnlijk veel minder exemplaren

van 1 Sen voorhanden, dan gedacht wordt.

2 Sen, geel, Augustus 1875,

19 × 22 $\frac{1}{2}$ mM., I plaat. — Wat de

teekening aangaat, ze is geheel gelijk

aan de voorafgaande waarde, en telt

evenzoo hare 40 afwijkingen. De kleur

is erg onvast. Ze varieert van erg licht-

bijna onzichtbaargeel tot oranjeachtig

of beter donker geel. Het papier is

aan dat van de 1 Sen

